

Б. Р. Михальчук (Нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Київ)

ІНТЕРПОЛЯЦІЯ НЕЛІНІЙНИХ ФУНКЦІОНАЛІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕГРАЛЬНИХ ЛАНЦЮГОВИХ ДРОБІВ

We constructively prove a theorem on the existence of interpolation integral chain fraction for nonlinear functional $F: Q[0, 1] \rightarrow \mathbb{R}^1$.

Конструктивно доведено теорему про існування інтерполяційного інтегрального ланцюгового дробу для нелінійного функціоналу $F: Q[0, 1] \rightarrow \mathbb{R}^1$.

1. Вступ. Задача узагальнення класичної теорії інтерполяції привертала і привертає увагу багатьох математиків [1, 2]. Найбільш загальною є задача інтерполяції нелінійних операторів та функціоналів. В роботах П. І. Соболевського, Л. О. Яновича [3, 4] отримано найбільш завершені результати розв'язання задачі поліноміального інтерполювання нелінійних функціоналів в абстрактних просторах, коли кількість вузлів m пов'язана із степенем полінома n співвідношенням $m = n + 1$. В основу цих результатів покладені властивості функціональних розділених різниць різних порядків. Такий підхід надав можливість отримати явний вигляд залишкового члена інтерполяційної формули. В. Л. Макаров та В. В. Хлобистов в [5] незалежно від згаданих авторів іншим шляхом отримали інтерполяційну формулу типу Ньютона та довели єдиність операторного многочлена типу Ньютона на „континуальних вузлах”. В роботах [6, 7] побудовано основи теорії поліноміального інтерполювання нелінійних операторів у векторних просторах (без обмеження на n та m), де конструктивно доведено теорему про необхідні та достатні умови розв'язності задачі поліноміального інтерполювання. В роботі Х. Й. Кучмінської [8] побудовані інтерполяційні формули для наближеного зображення функцій з n аргументами. Результатів з інтерполяції інтегральними ланцюговими дробами (континуальний аналог ланцюгових дробів [9]), наскільки відомо нам, не існує. Метою даної роботи є конструктивне доведення існування інтерполяційного інтегрального ланцюгового дробу для нелінійних функціоналів.

2. Постановка задачі. Розглянемо клас інтегральних ланцюгових дробів (і. л. д.) вигляду

$$Q_m(x(\cdot)) = a_0 + \frac{\int_0^1 \frac{P_{m_1}(z_1; x(\cdot)) dz_1}{1 + \int_0^1 \frac{P_{m_2}(z_1, z_2; x(\cdot)) dz_2}{1 + \dots + \int_0^1 \frac{P_{m_k}(z_1, z_2, \dots, z_k; x(\cdot)) dz_k}{1 + \dots}}}{1 + \dots} \quad (1)$$

який позначимо через Q_m . Тут $m_1, m_2, \dots, m_k, \dots$ — невід'ємні цілі числа; $m = \{m_1, m_2, \dots, m_k, \dots\}$ — мультиіндекс; $P_{m_k}(z_1, \dots, z_k; x(\cdot))$ — функціональний поліном m_k -го степеня, що діє з $Q[0, 1]$ у $Q[0, 1]^k$ — простір кусково-неперервних функцій, визначених на гіперкубі $[0, 1] \times [0, 1] \times \dots \times [0, 1]$.

Через Q_i позначимо i -й підхідний дріб для (1):

$$Q_i(x(\cdot)) = a_0 + \int_0^1 \frac{P_{m_1}(z_1; x(\cdot)) dz_1}{1 + \int_0^1 \frac{P_{m_2}(z_1, z_2; x(\cdot)) dz_2}{1 + \dots + \int_0^1 P_{m_i}(z_1, z_2, \dots, z_i; x(\cdot)) dz_i}} \quad (2)$$

Дріб (2) отримується з (1), коли $m = \{m_1, \dots, m_i, 0, \dots\}$. Зауважимо, що при $m_2 = m_3 = \dots = m_i = 0$ скінченний і. л. д. (2) збігається з функціональним поліном m_1 -го степеня.

Через Q_n позначимо клас і. л. д. вигляду (2), коли $m_1 = 1, m_2 = 1, \dots, m_n = 1$, тобто $m = n = \{1, 1, \dots, 1\}$. Задача функціонального інтерполювання полягає в тому, щоб у класі Q_n знайти такий і. л. д., що задовольняє умови

$$Q_n(x_i(\cdot)) = F(x_i(\cdot)), \quad i = \overline{1, n}, \quad (3)$$

де $F(x_i(\cdot))$, $i = \overline{1, n}$, — відомі значення деякого функціоналу в інтерполяційних вузлах-функціях.

3. Основні результати. Нехай

$$\bar{x}_0(z, \bar{\xi}^0) = 0, \quad \bar{x}_1(z, \bar{\xi}^1) = H(z - \xi_1)x_1(z),$$

$$\bar{x}_2(z, \bar{\xi}^2) = H(z - \xi_1)x_1(z) + H(z - \xi_2)(x_2(z) - x_1(z)), \dots,$$

$$\bar{x}_i(z, \bar{\xi}^i) = \sum_{p=1}^i H(z - \xi_p)(x_p(z) - x_{p-1}(z)), \quad i = \overline{1, n},$$

$$0 \leq \xi_1 \leq \dots \leq \xi_n \leq 1, \quad \bar{\xi}^i = (\xi_1, \xi_2, \dots, \xi_i), \quad \bar{\xi}^0 = 0,$$

де $H(z)$ — функція Хевісайда.

Позначимо через $Q([0, 1]; \bar{\beta})$ множину вектор-функцій $\bar{x}(z) = \{x_p(z)\}_{p=0}^n$ таку, що для будь-якої $x_p(z) \in Q([0, 1]; \bar{\beta})$ виконуються рівності

$$\max_{p=0, n} \max_{z \in [0, 1]} |x_p(z) - x_i(z)| = \beta_i, \quad i = \overline{0, n}, \quad \bar{\beta} = (\beta_1, \dots, \beta_n).$$

Лема 1. Нехай для і. л. д. вигляду

$$Q_n(x(\cdot)) = K_0 + \int_0^1 \frac{K_1(z_1)x(z_1) dz_1}{1 + \int_{z_1}^1 \frac{K_1(z_1, z_2)(x(z_2) - x_1(z_2)) dz_2}{1 + \dots + \int_{z_{n-1}}^1 K_n(z_1, \dots, z_n)(x(z_n) - x_{n-1}(z_n)) dz_n}} \quad (4)$$

виконані умови

$$|K_p(\bar{\xi}^p)| \leq \alpha_p, \quad p = \overline{1, n}, \quad \forall \bar{\xi}^p \in \bar{\Omega}_p = \underbrace{[0, 1] \times \dots \times [0, 1]}_p,$$

$$\{x_p(z)\}_{p=0}^n \in Q([0, 1]; \bar{\beta}),$$

причому

$$1 - \frac{\alpha_k \beta_{k-1}}{1 - \frac{\alpha_{k+1} \beta_k}{1 - \dots - \alpha_n \beta_{n-1}}} > 0 \quad \forall k = n, n-1, \dots, 2. \quad (5)$$

Тоді мають місце співвідношення

$$Q_p(\bar{x}_k(\cdot, \bar{\xi}^k)) = Q_k(\bar{x}_k(\cdot, \bar{\xi}^k)) \quad \forall k \leq p \quad (6)$$

при кусково-неперервних в $\bar{\Omega}_i$ ядрах $K_i(z_1, \dots, z_i)$, $i = \overline{1, p}$, $p = 1, 2, \dots$.

Твердження цієї леми перевіряється безпосередньо.

Лема 2. Нехай F — функціонал, диференційований по Гато. Тоді для будь-яких $f(z)$, $g(z) \in Q[0, 1]$ буде мати місце співвідношення

$$\left[\frac{\partial F(H(\cdot - z_1)(f(\cdot) + H(\cdot - z_2)g(\cdot)))}{\partial z_1} \right]_{z_2=z_1} = \frac{d}{dz_1} F(H(\cdot - z_1)(f(\cdot) + g(\cdot))) \frac{f(z_1)}{f(z_1) + g(z_1)},$$

де z_1 — будь-яка точка неперервності функцій $f(\cdot)$, $g(\cdot)$.

Справедлива така теорема.

Теорема 1. Нехай $F: Q[0, 1] \rightarrow \mathbf{R}^1$ такий, що задовольняє умови

$$\frac{\partial^p}{\partial \xi_1 \dots \partial \xi_p} F[\bar{x}_p(\cdot, \bar{\xi}^p)] \in L_\infty(\bar{\Omega}_p), \quad p = \overline{1, n},$$

де $\bar{\Omega}_p = [0, 1] \times \dots \times [0, 1]$ — декартів добуток,

$$K_1^F(\xi_1) = -\frac{1}{x_1(\xi_1)} \frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_1(\cdot, \xi_1)],$$

$$K_{2m}^F(\bar{\xi}^{2m}) = \prod_{i=1}^m \frac{x_{2i-1}(\xi_{2i-1}) - x_{2i-2}(\xi_{2i-1})}{x_{2i}(\xi_{2i}) - x_{2i-1}(\xi_{2i})} \times$$

$$\times \frac{\partial}{\partial \xi_{2m}} \left\{ K_{2m-1}(\bar{\xi}^{2m-1}) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_{2m-1}} \dots \frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_{2m}(\cdot, \bar{\xi}^{2m})] \right) \dots \right)^{-1} \right\}^{-1},$$

$$m = 1, 2, \dots, \quad (7)$$

$$K_{2m-1}^F(\bar{\xi}^{2m-1}) = -\frac{1}{x_1(\xi_1)} \prod_{i=1}^{m-1} \frac{x_{2i}(\xi_{2i}) - x_{2i-1}(\xi_{2i})}{x_{2i+1}(\xi_{2i+1}) - x_{2i}(\xi_{2i+1})} \times$$

$$\times \frac{\partial}{\partial \xi_{2m-1}} \left\{ K_{2m-2}(\bar{\xi}^{2m-2}) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_{2m-2}} \dots \frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_{2m-1}(\cdot, \bar{\xi}^{2m-1})] \right) \dots \right)^{-1} \right\}^{-1},$$

$$n = 2, 3, \dots$$

Тоді при виконанні умов (5):

1) в класі Q_n існує інтерполяційний і. л. д. з вузлами $\bar{x}_i(z, \bar{\xi}^i)$, $i = \overline{0, n}$, що має вигляд

$$Q_n^I(x(\cdot)) = F[0] + \int_0^1 \frac{K_1(z_1)x(z_1)dz_1}{1 + \int_{z_1}^1 \frac{K_1(z_1, z_2)(x(z_2) - x_1(z_2))dz_2}{1 + \dots + \int_{z_{n-1}}^1 K_n(z_1, \dots, z_n)(x(z_n) - x_{n-1}(z_n))dz_n}} \quad (8)$$

де $K_i(\bar{\xi}^i)$ обчислюються за формулами (7);

2) і. л. д. вигляду (8) буде інтерполяційним з вузлами $\bar{x}_i(z, \bar{\xi}^i)$, $i = \overline{0, n}$, тоді, коли його ядра задовольняють умови (7).

Доведення. Доведемо, що коли ядра K_i визначаються за формулами (7), то і. л. д. вигляду (8) є інтерполяційним для функціоналу F у вузлах $\bar{x}_i(z, \bar{\xi}^i)$, $i = \overline{0, n}$, при будь-яких $x_1(\cdot), x_2(\cdot), \dots, x_n(\cdot) \in \mathbf{Q}([0, 1]; \bar{\beta})$, що задовольняють (5). Доведення будемо проводити за індукцією. Зауважимо, що для будь-якого і. л. д. (4) справджуються співвідношення

$$K_1^Q(\xi_1) = -\frac{1}{x_1(\xi_1)} \frac{\partial}{\partial \xi_1} Q_n[\bar{x}_1(\cdot, \xi_1)],$$

$$K_{2m}^Q(\bar{\xi}^{2m}) = \prod_{i=1}^m \frac{x_{2i-1}(\xi_{2i-1}) - x_{2i-2}(\xi_{2i-1})}{x_{2i}(\xi_{2i}) - x_{2i-1}(\xi_{2i})} \times$$

$$\times \frac{\partial}{\partial \xi_{2m}} \left\{ K_{2m-1}(\bar{\xi}^{2m-1}) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_{2m-1}} \dots \frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} Q_n[\bar{x}_{2m}(\cdot, \bar{\xi}^{2m})] \right)^{-1} \dots \right)^{-1} \right\},$$

$$m = 1, 2, \dots, \quad (9)$$

$$K_{2m-1}^Q(\bar{\xi}^{2m-1}) = -\frac{1}{x_1(\xi_1)} \prod_{i=1}^{m-1} \frac{x_{2i}(\xi_{2i}) - x_{2i-1}(\xi_{2i})}{x_{2i+1}(\xi_{2i+1}) - x_{2i}(\xi_{2i+1})} \times$$

$$\times \frac{\partial}{\partial \xi_{2m-1}} \left\{ K_{2m-2}(\bar{\xi}^{2m-2}) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_{2m-2}} \dots \frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} Q_n[\bar{x}_{2m-1}(\cdot, \bar{\xi}^{2m-1})] \right)^{-1} \dots \right)^{-1} \right\},$$

$$m = 2, 3, \dots$$

Далі перевіримо справедливість твердження теореми. При $n = 1$ маємо

$$\begin{aligned} Q_n(\bar{x}_1(\cdot, \bar{\xi}^1)) &= Q_1(\bar{x}_1(\cdot, \bar{\xi}^1)) = F[0] + \int_0^1 K_1(z_1)\bar{x}_1(z_1, \xi_1)dz_1 = \\ &= F[0] + \int_{\xi_1}^1 K_1(z_1)x_1(z_1)dz_1 = F[0] - \int_{\xi_1}^1 \frac{1}{x_1(z_1)} \frac{\partial}{\partial z_1} F[H(\cdot - z_1)x_1(\cdot)]x_1(z_1)dz_1 = \\ &= F[0] - \int_{\xi_1}^1 \frac{\partial}{\partial z_1} F[H(\cdot - z_1)x_1(\cdot)]dz_1 = F[0] - F[0] + F[H(\cdot - \xi_1)x_1(\cdot)] = \\ &= F[\bar{x}_1(\cdot, \bar{\xi}^1)]. \end{aligned}$$

Отримали рівність $Q_1(\bar{x}_1(\cdot, \xi_1)) = F[\bar{x}_1(\cdot, \xi_1)]$ для довільного $x_1(\cdot)$. Тепер

покажемо, що при довільних $x_1(\cdot), x_2(\cdot)$ виконано $Q_2(\bar{x}_i(\cdot, \bar{\xi}^i)) = F[\bar{x}_i(\cdot, \bar{\xi}^i)]$, $i = 1, 2$. Маємо

$$\begin{aligned} Q_2(\bar{x}_1(\cdot, \xi_1)) &= F[0] + \int_0^1 \frac{K_1(z_1) \bar{x}_1(z_1, \xi_1) dz_1}{1 + \int_{z_1}^1 K_2(z_1, z_2) (\bar{x}_1(z_2, \xi_1) - x_1(z_2)) dz_2} = \\ &= F[0] + \int_{\xi_1}^1 \frac{K_1(z_1) x_1(z_1) dz_1}{1 + \int_{z_2}^1 K_2(z_1, z_2) (x_1(z_2) - x_1(z_2)) dz_2} = F[0] + \int_{\xi_1}^1 K_1(z_1) x_1(z_1) dz_1 = \\ &= Q_1(\bar{x}_1(\cdot, \xi_1)) = F[\bar{x}_1(\cdot, \xi_1)], \quad i = 1, \\ Q_2(\bar{x}_2(\cdot, \bar{\xi}^2)) &= F[0] + \int_0^1 \frac{K_1(z_1) \bar{x}_2(z_1, \bar{\xi}^2) dz_1}{1 + \int_{z_1}^1 K_2(z_1, z_2) (\bar{x}_2(z_2, \bar{\xi}^2) - x_1(z_2)) dz_2} = \\ &= F[0] + \int_{\xi_1}^{\xi_2} \frac{K_1(z_1) x_1(z_1) dz_1}{1 + \int_{\xi_2}^1 K_2(z_1, z_2) (x_2(z_2) - x_1(z_2)) dz_2} + \\ &+ \int_{\xi_2}^1 \frac{K_1(z_1) x_2(z_1) dz_1}{1 + \int_{z_2}^1 K_2(z_1, z_2) (x_2(z_2) - x_1(z_2)) dz_2}, \quad i = 2. \end{aligned}$$

Оскільки

$$\begin{aligned} K_1(z_1) &= -\frac{1}{x_1(z_1)} \frac{\partial}{\partial z_1} F[\bar{x}_1(\cdot, z_1)], \\ K_2(z_1, z_2) &= \frac{x_1(z_1)}{x_2(z_2) - x_1(z_2)} \frac{\partial}{\partial z_2} \left\{ K_1(z_1) \left(\frac{\partial}{\partial z_1} F[\bar{x}_2(\cdot, \bar{z}^2)] \right)^{-1} \right\}, \end{aligned}$$

то

$$\begin{aligned} Q_2(\bar{x}_2(\cdot, \bar{\xi}^2)) &= \\ &= F[0] + \int_{\xi_1}^{\xi_2} \frac{K_1(z_1) x_1(z_1) dz_1}{1 + \int_{\xi_2}^1 \frac{K_1(z_1) x_1(z_1)}{x_2(z_2) - x_1(z_2)} \frac{\partial}{\partial z_2} \left(\frac{\partial}{\partial z_1} F[\bar{x}_2(\cdot, \bar{z}^2)] \right)^{-1} (x_2(z_2) - x_1(z_2)) dz_2} + \\ &+ \int_{\xi_2}^1 \frac{K_1(z_1) x_2(z_1) dz_1}{1 + \int_{z_1}^1 \frac{K_1(z_1) x_1(z_1)}{x_2(z_2) - x_1(z_2)} \frac{\partial}{\partial z_2} \left(\frac{\partial}{\partial z_1} F[\bar{x}_2(\cdot, \bar{z}^2)] \right)^{-1} (x_2(z_2) - x_1(z_2)) dz_2} = \\ &= F[0] + \int_{\xi_1}^{\xi_2} \frac{K_1(z_1) x_1(z_1) dz_1}{1 + K_1(z_1) x_1(z_1) \int_{\xi_2}^1 \frac{\partial}{\partial z_2} \left(\frac{\partial}{\partial z_1} F[\bar{x}_2(\cdot, \bar{z}^2)] \right)^{-1} dz_2} + \end{aligned}$$

$$+ \int_{\xi_2}^1 \frac{K_1(z_1)x_2(z_1)dz_1}{1 + K_1(z_1)x_1(z_1) \int_{z_1}^1 \frac{\partial}{\partial z_2} \left(\frac{\partial}{\partial z_1} F[\bar{x}_2(\cdot; \bar{z}^2)] \right)^{-1}} dz_2$$

Використавши лему 2, отримаємо

$$\begin{aligned} & F[0] + \\ & + \int_{\xi_1}^{\xi_2} \frac{K_1(z_1)x_1(z_1)dz_1}{1 + K_1(z_1)x_1(z_1) \left(\frac{\partial}{\partial z_1} F[H(\cdot - z_1)x_1(\cdot)] \right)^{-1}} - K_1(z_1)x_1(z_1) \left(\frac{\partial}{\partial z_1} F[\bar{x}_2(\cdot; z_1, \xi_2)] \right)^{-1} + \\ & + \int_{\xi_2}^1 \frac{K_1(z_1)x_2(z_1)dz_1}{1 + K_1(z_1)x_1(z_1) \left(\frac{\partial}{\partial z_1} F[H(\cdot - z_1)x_1(\cdot)] \right)^{-1}} - K_1(z_1)x_1(z_1) \frac{x_2(z_1)}{x_1(z_1)} \left(\frac{\partial}{\partial z_1} F[H(\cdot - z_1)x_2(\cdot)] \right)^{-1} = \\ & = F[0] - \int_{\xi_1}^{\xi_2} \frac{\partial}{\partial z_1} F[H(\cdot - z_1)x_1(\cdot) + H(\cdot - \xi_2)(x_2(\cdot) - x_1(\cdot))] dz_1 - \\ & - \int_{\xi_2}^1 \frac{\partial}{\partial z_1} F[H(\cdot - z_1)x_2(\cdot)] dz_1 = F[0] - F[H(\cdot - \xi_2)x_2(\cdot)] + F[\bar{x}_2(\cdot; \xi_1, \xi_2)] - \\ & - F[0] + F[H(\cdot - \xi_2)x_2(\cdot)] = F[\bar{x}_2(\cdot; \xi_1, \xi_2)] = F[\bar{x}_2(\cdot; \bar{\xi}^2)], \end{aligned}$$

тобто доведено, що для довільних $x_1(\cdot)$, $x_2(\cdot)$ і л. д. $Q_2(\bar{x}_2(\cdot; \bar{\xi}^2))$ є інтерполяційним.

Припустимо, що і. л. д. (8) з ядрами (7) буде інтерполяційним при $n = p$, тобто

$$Q_p(\bar{x}_i(\cdot; \bar{\xi}^i)) = F[\bar{x}_i(\cdot; \bar{\xi}^i)] \quad \forall x_i(\cdot) \in Q([0, 1], \bar{\beta}),$$

і покажемо, що він буде інтерполяційним і при $n = p + 1$.

Беручи до уваги (7) і (9), маємо

$$\begin{aligned} K_{p+1}^Q(\bar{z}^{p+1}) &= K_{p+1}^F(\bar{z}^{p+1}), \quad p = 1, 2, \dots, \\ \frac{\partial}{\partial \xi_{p+1}} \left(K_p^F(\bar{\xi}^p) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_p} K_{p-1}^F(\bar{\xi}^{p-1}) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_{p-1}} \dots \left(\frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1^F(\xi_1) \times \right. \right. \right. \right. \\ & \times \left. \left. \left. \left. \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_{p+1}(\cdot; \bar{\xi}^{p+1})] \right)^{-1} \right)^{-1} \dots \right)^{-1} \right)^{-1} \right) = \\ & = \frac{\partial}{\partial \xi_{p+1}} \left(K_p^Q(\bar{\xi}^p) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_p} K_{p-1}^Q(\bar{\xi}^{p-1}) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_{p-1}} \dots \left(\frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1^Q(\xi_1) \times \right. \right. \right. \right. \right. \end{aligned}$$

$$\times \left(\left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} Q_{p+1}[\bar{x}_{p+1}(\cdot, \bar{\xi}^{p+1})] \right)^{-1} \right)^{-1} \dots \left. \right)^{-1} \Bigg|_{\xi_{p+1}}$$

де $K_i^F(\bar{\xi}^i)$ — ядра, обчислені за формулами (7), а $K_i^Q(\bar{\xi}^i)$ — за формулами (9).
Проінтегруємо обидві частини останньої рівності по ξ_{p+1} від ξ_{p+1} до 1:

$$\begin{aligned} & K_p^F(\bar{\xi}^p) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_p} K_{p-1}^F(\bar{\xi}^{p-1}) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_{p-1}} \dots \left(\frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1^F(\xi_1) \times \right. \right. \right. \\ & \left. \left. \left. \times \left(\frac{\partial}{\partial \xi_2} F[\bar{x}_{p+1}(\cdot, \bar{\xi}^{p+1})] \right)^{-1} \right)^{-1} \dots \right)^{-1} \right)^{-1} \Bigg|_{\xi_{p+1}} = \\ & = K_p^Q(\bar{\xi}^p) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_p} K_{p-1}^Q(\bar{\xi}^{p-1}) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_{p-1}} \dots \left(\frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1^Q(\xi_1) \times \right. \right. \right. \\ & \left. \left. \left. \times \left(\frac{\partial}{\partial \xi_2} Q_{p+1}[\bar{x}_{p+1}(\cdot, \bar{\xi}^{p+1})] \right)^{-1} \right)^{-1} \dots \right)^{-1} \right)^{-1} \Bigg|_{\xi_{p+1}} \end{aligned}$$

При підстановці $\xi_{p+1} = 1$ у вираз

$$\bar{x}_{p+1}(\cdot, \bar{\xi}^{p+1}) = \sum_{i=1}^p H(\cdot - \xi_i)(x_i(\cdot) - x_{i-1}(\cdot)) + H(\cdot - \xi_{p+1})(x_{p+1}(\cdot) - x_p(\cdot))$$

останній доданок ($i = p + 1$) перетворюється в 0. Тому

$$\begin{aligned} & K_p^F(\bar{\xi}^p) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_p} \dots \left(\frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1^F(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_p(\cdot, \bar{\xi}^p)] \right)^{-1} \right)^{-1} \dots \right) - \\ & - K_p^F(\bar{\xi}^p) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_p} \dots \left(\frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1^F(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_{p+1}(\cdot, \bar{\xi}^{p+1})] \right)^{-1} \right)^{-1} \dots \right) = \\ & = K_p^Q(\bar{\xi}^p) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_p} \dots \left(\frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1^Q(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} Q_{p+1}[\bar{x}_p(\cdot, \bar{\xi}^p)] \right)^{-1} \right)^{-1} \dots \right) - \\ & - K_p^Q(\bar{\xi}^p) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_p} \dots \left(\frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1^Q(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} Q_{p+1}[\bar{x}_{p+1}(\cdot, \bar{\xi}^{p+1})] \right)^{-1} \right)^{-1} \dots \right). \end{aligned}$$

Виходячи з припущення індукції і рівності (6), маємо

$$\frac{\partial}{\partial \xi_p} \left\{ K_{p-1}^F(\bar{\xi}^{p-1}) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_{p-1}} \dots \left(\frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1^F(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_{p+1}(\cdot, \bar{\xi}^{p+1})] \right)^{-1} \right)^{-1} \dots \right)^{-1} \right\} =$$

$$= \frac{\partial}{\partial \xi_p} \left\{ K_{p-1}^Q(\bar{\xi}^{p-1}) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_{p-1}} \dots \left(\frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1^Q(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} Q_{p+1}[\bar{x}_{p+1}(\cdot, \bar{\xi}^{p+1})] \right)^{-1} \right)^{-1} \dots \right)^{-1} \right\}.$$

Обидві частини отриманої рівності інтегруємо по ξ_p від ξ_p до 1 і, враховуючи довільність вибору $x_i(\cdot)$, $i = \overline{1, p+1}$, а також припущення індукції і рівність (6), одержуємо рівність

$$\begin{aligned} & \frac{\partial}{\partial \xi_{p-1}} \left\{ K_{p-2}^F(\bar{\xi}^{p-2}) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_{p-2}} \dots \left(\frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1^F(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_{p+1}(\cdot, \bar{\xi}^{p+1})] \right)^{-1} \right)^{-1} \dots \right)^{-1} \right\} = \\ & = \frac{\partial}{\partial \xi_{p-1}} \left\{ K_{p-2}^Q(\bar{\xi}^{p-2}) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_{p-2}} \dots \left(\frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1^Q(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} Q_{p+1}[\bar{x}_{p+1}(\cdot, \bar{\xi}^{p+1})] \right)^{-1} \right)^{-1} \dots \right)^{-1} \right\}. \end{aligned}$$

Далі проводимо послідовне інтегрування по ξ_{p-1} від ξ_{p-1} до 1, по ξ_{p-2} від ξ_{p-2} до 1 і т. д. В результаті отримуємо

$$F[\bar{x}_{p+1}(\cdot, \bar{\xi}^{p+1})] = Q_{p+1}(\bar{x}_{p+1}(\cdot, \bar{\xi}^{p+1})) \quad \forall x_i(\cdot), i = \overline{1, p+1}.$$

Таким чином, доведено, що коли ядра $K_i(\bar{\xi}^i)$ визначаються формулами (7), то і. л. д. (8) є інтерполяційним для нелінійного функціоналу F у вузлах $\bar{x}_i(z, \bar{\xi}^i)$, $i = \overline{0, n}$, при будь-яких $x_i(\cdot) \in Q([0, 1], \bar{\beta})$, $i = \overline{1, n}$, що задовольняють умови (5).

Тепер доведемо обернене твердження, тобто покажемо, що якщо і. л. д. (8) є інтерполяційним для $F[x(\cdot)]$, то ядра $K_i(\bar{\xi}^i)$ визначаються за формулами (7).

Отже, з умови інтерполяції (3) необхідно отримати вигляд ядер $K_i(\bar{\xi}^i)$. Маємо $Q_n(\bar{x}_1(\cdot, \xi_1)) = F[\bar{x}_1(\cdot, \xi_1)]$. Враховуючи (6), $Q_n(\bar{x}_1(\cdot, \xi_1)) = Q_1[\bar{x}_1(\cdot, \xi_1)]$, приходимо до співвідношення $Q_n(\bar{x}_1(\cdot, \xi_1)) = F[\bar{x}_1(\cdot, \xi_1)]$ або

$$F[0] + \int_0^1 K_1(z_1) \bar{x}_1(z_1, \xi_1) dz_1 = F[\bar{x}_1(\cdot, \xi_1)].$$

Використовуючи означення функції Хевісайда, маємо

$$F[0] + \int_0^1 K_1(z_1) x_1(z_1) dz_1 = F[\bar{x}_1(\cdot, \xi_1)].$$

Диференціюємо цю рівність по ξ_1 і після елементарних перетворень отримуємо

$$K_1(\xi) = -\frac{1}{x_1(\xi_1)} \frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_1(\cdot, \xi_1)].$$

Якщо $n = 2$, то $Q_n(\bar{x}_2(\cdot, \bar{\xi}^2)) = Q_2(\bar{x}_2(\cdot, \bar{\xi}^2)) = F[\bar{x}_2(\cdot, \bar{\xi}^2)]$ або

$$F[0] + \int_0^1 \frac{K_1(z_1) \bar{x}_2(z_1, \bar{\xi}^2) dz_1}{1 + \int_{z_1}^1 K_2(z_1, z_2) (\bar{x}_2(z_2, \bar{\xi}^2) - x_1(z_2)) dz_2} = F[\bar{x}_2(\cdot, \bar{\xi}^2)],$$

$$F[0] + \int_{\xi_1}^{\xi_2} \frac{K_1(z_1)x_1(z_1)dz_1}{1 + \int_{\xi_2}^1 K_2(z_1, z_2)(x_2(z_2) - x_1(z_2))dz_2} +$$

$$+ \int_{\xi_2}^1 \frac{K_1(z_1)x_2(z_1)dz_1}{1 + \int_{z_1}^1 K_2(z_1, z_2)(x_2(z_2) - x_1(z_2))dz_2} = F[\bar{x}_2(\cdot, \bar{\xi}^2)].$$

Диференціюємо останню рівність по ξ_1 і перетворюємо результат так, щоб зліва лишився вираз, що містить $K_2(z_1, z_2)$:

$$1 + \int_{\xi_2}^1 K_2(\xi_1, z_2)(x_1(z_2) - x_1(z_2))dz_2 = K_1(\xi_1)x_1(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_2(\cdot, \bar{\xi}^2)] \right)^{-1}.$$

Після диференціювання по ξ_2 і очевидних перетворень маємо

$$K_2(\xi_1, \xi_2) = \frac{x_1(\xi_1)}{x_2(\xi_2) - x_1(\xi_2)} \frac{\partial}{\partial \xi_2} \left\{ K_1(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_2(\cdot, \bar{\xi}^2)] \right)^{-1} \right\}.$$

Якщо $n=3$, то $Q_3(\bar{x}_3(\cdot, \bar{\xi}^3)) = F[\bar{x}_3(\cdot, \bar{\xi}^3)]$ або

$$F[0] + \int_0^1 \frac{K_1(z_1)\bar{x}_3(z_1, \bar{\xi}^3)dz_1}{1 + \int_{z_1}^1 \frac{K_2(z_1, z_2)(\bar{x}_3(z_2, \bar{\xi}^3) - x_1(z_2))dz_2}{z_1 + \int_{z_2}^1 K_3(z_1, z_2, z_3)(\bar{x}_3(z_3, \bar{\xi}^3) - x_2(z_3))dz_3}} = F[\bar{x}_3(\cdot, \bar{\xi}^3)],$$

$$F[0] + \int_{\xi_1}^{\xi_2} \frac{K_1(z_1)x_1(z_1)dz_1}{1 + \dots} + \int_{\xi_2}^1 \frac{K_1(z_1)\bar{x}_3(z_1, \bar{\xi}^3)dz_1}{1 + \dots} = F[\bar{x}_3(\cdot, \bar{\xi}^3)].$$

Внаслідок диференціювання обох частин останньої рівності по ξ_1 другий доданок перетвориться в 0, оскільки він не містить в собі залежності від ξ_1 , тому отримуємо

$$1 + \int_{\xi_2}^{\xi_3} \frac{K_2(\xi_1, z_2)(x_2(z_2) - x_1(z_2))dz_2}{1 + \dots} + \int_{\xi_3}^1 \frac{K_2(\xi_1, z_2)(x_3(z_2) - x_1(z_2))dz_2}{1 + \dots} =$$

$$= -x_1(\xi_1) K_1(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_3(\cdot, \bar{\xi}^3)] \right)^{-1}.$$

Далі диференціюємо по ξ_2 :

$$1 + \int_{\xi_3}^1 K_3(\xi_1, \xi_2, z_3)(x_2(z_3) - x_2(z_3))dz_3 =$$

$$= \frac{x_2(\xi_2) - x_1(\xi_2)}{x_1(\xi_1)} K_2(\xi_1, \xi_2) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_3(\cdot, \bar{\xi}^3)] \right)^{-1} \right)^{-1}.$$

Останню рівність диференціюємо по ξ_3 . Тоді після певних перетворень одержуємо

$$K_3(\xi_1, \xi_2, \xi_3) = \frac{x_2(\xi_2) - x_1(\xi_2)}{x_1(\xi_1)(x_3(\xi_3) - x_2(\xi_3))} \times \\ \times \frac{\partial}{\partial \xi_3} \left\{ K_2(\xi_1, \xi_2) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_3(\cdot, \bar{\xi}^3)] \right)^{-1} \right)^{-1} \right\}.$$

Припустимо, що формули (7) справедливі для $n = 2m - 2$, і покажемо, що вони справедливі для $n = 2m - 1$, $n = 2m$. Отже, якщо $n = 2m - 1$, то з умови інтерполяції

$$Q_{2m-1}(\bar{x}_{2m-1}(\cdot), \bar{\xi}^{2m-1}) = F[\bar{x}_{2m-1}(\cdot), \bar{\xi}^{2m-1}], \quad m = 2, 3, \dots$$

Пропускаючи проміжні викладки, маємо

$$F[0] + \int_{\xi_1}^{\xi_2} \frac{K_2(z_1)x_1(z_1)dz_1}{1+\dots} + \int_{\xi_2}^{\xi_3} \frac{K_1(z_1)\bar{x}_{2m-1}(z_1, \bar{\xi}^{2m-1})dz_1}{1+\dots} = F[\bar{x}_{2m-1}(\cdot), \bar{\xi}^{2m-1}].$$

Диференціюємо по ξ_1 і, виконуючи елементарні перетворення, отримуємо

$$1 + \int_{\xi_2}^{\xi_3} \frac{K_2(\xi_1, z_2)(x_2(z_2) - x_1(z_2))dz_2}{1+\dots} + \int_{\xi_3}^{\xi_2} \frac{K_2(\xi_1, z_2)(\bar{x}_{2m-1}(z_1, \bar{\xi}^{2m-1}) - x_1(z_2))dz_2}{1+\dots} = \\ = -x_1(\xi_1)K_1(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_{2m-1}(\cdot), \bar{\xi}^{2m-1}] \right)^{-1}.$$

Продовжуючи послідовне диференціювання по $\xi_2, \xi_3, \dots, \xi_{2m-2}$, одержуємо

$$1 + \int_{\xi_{2m-1}}^{\xi_1} K_{2m-1}(\bar{\xi}^{2m-2}, z_{2m-1})(x_{2m-1}(z_{2m-1}) - x_{2m-2}(z_{2m-1}))dz_{2m-1} = \\ = \prod_{i=1}^{m-1} \frac{x_{2i}(\xi_{2i}) - x_{2i-1}(\xi_{2i})}{x_{2i-1}(\xi_{2i-1}) - x_{2i-2}(\xi_{2i-1})} \times \\ \times K_{2m-2}(\bar{\xi}^{2m-2}) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_{2m-2}} \dots \frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_{2m-1}(\cdot), \bar{\xi}^{2m-1}] \right)^{-1} \dots \right)^{-1}.$$

Останнє диференціювання проводимо по ξ_{2m-1} :

$$K_{2m-1}(\bar{\xi}^{2m-1}) = -\frac{1}{x_1(\xi_1)} \prod_{i=1}^{m-1} \frac{x_{2i}(\xi_{2i}) - x_{2i-1}(\xi_{2i})}{x_{2i+1}(\xi_{2i+1}) - x_{2i}(\xi_{2i+1})} \times \\ \times \frac{\partial}{\partial \xi_{2m-1}} \left\{ K_{2m-2}(\bar{\xi}^{2m-2}) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_{2m-2}} \dots \frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_{2m-1}(\cdot), \bar{\xi}^{2m-1}] \right)^{-1} \dots \right)^{-1} \right\}.$$

А це і є формула (7) для ядер з непарними індексами.

Тепер виведемо формулу (7) для ядер з парними індексами, знаючи щойно отриману формулу, тобто для $n = 2m$. Тоді

$$Q_m(\bar{x}_{2m}(\cdot), \bar{\xi}^{2m}) = F[\bar{x}_{2m}(\cdot), \bar{\xi}^{2m}], \quad m = 1, 2, \dots$$

Як і в попередньому випадку, пропускаючи проміжні викладки, маємо

$$F[0] + \int_{\xi_1}^{\xi_2} \frac{K_2(z_1)x_1(z_1)dz_1}{1+\dots} + \int_{\xi_2}^1 \frac{K_1(z_1)\bar{x}_{2m}(z_1, \bar{\xi}^{2m})dz_1}{1+\dots} = F[\bar{x}_{2m}(\cdot, \bar{\xi}^{2m})].$$

Диференціюємо по ξ_1 і, виконуючи елементарні перетворення, отримуємо

$$\begin{aligned} 1 + \int_{\xi_2}^{\xi_3} \frac{K_2(\xi_1, z_2)(x_2(z_2) - x_1(z_2))dz_2}{1+\dots} + \int_{\xi_3}^1 \frac{K_2(\xi_1, z_2)(\bar{x}_{2m}(z_2, \bar{\xi}^{2m}) - x_1(z_2))dz_2}{1+\dots} = \\ = -x_1(\xi_1)K_1(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_{2m}(\cdot, \bar{\xi}^{2m})] \right)^{-1}. \end{aligned}$$

Продовжуючи послідовне диференціювання по $\xi_2, \xi_3, \dots, \xi_{2m-2}$, одержуємо

$$\begin{aligned} 1 + \int_{\xi_{2m-1}}^1 K_{2m}(\bar{\xi}^{2m-1}, z_{2m})(x_{2m}(z_{2m}) - x_{2m-1}(z_{2m}))dz_{2m} = \\ = \frac{\prod_{i=1}^m (x_{2i-1}(\xi_{2i-1}) - x_{2i-2}(\xi_{2i-1}))}{\prod_{i=1}^{m-1} (x_{2i}(\xi_{2i}) - x_{2i-1}(\xi_{2i}))} \times \\ \times K_{2m-1}(\bar{\xi}^{2m-1}) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_{2m-1}} \dots \frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[x(\cdot, \bar{\xi}^{2m})] \right)^{-1} \dots \right)^{-1}. \end{aligned}$$

Останнє диференціювання проводимо по ξ_{2m-1} :

$$\begin{aligned} K_{2m}(\bar{\xi}^{2m}) = \prod_{i=1}^m \frac{x_{2i-1}(\xi_{2i-1}) - x_{2i-2}(\xi_{2i-1})}{x_{2i}(\xi_{2i}) - x_{2i-1}(\xi_{2i})} \times \\ \times \frac{\partial}{\partial \xi_{2m}} \left\{ K_{2m-1}(\bar{\xi}^{2m-1}) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_{2m-1}} \dots \frac{\partial}{\partial \xi_2} K_1(\xi_1) \left(\frac{\partial}{\partial \xi_1} F[\bar{x}_{2m}(\cdot, \bar{\xi}^{2m})] \right)^{-1} \dots \right)^{-1} \right\}, \\ m = 1, 2, \dots \end{aligned}$$

Отримали формулу (7) для обчислення ядер з парними індексами.

Однозначність визначення ядер інтерполяційного і. л. д. очевидна. Теорему доведено.

Зауваження 1. Однозначність визначення ядер інтерполяційного і. л. д. досягається як і для інтерполяційних функціональних поліномів, за рахунок „континуальності” вузлів інтерполяції [10].

Позначимо через Q_n^+ клас функціоналів, що утворюються за допомогою лінійних комбінацій і. л. д. вигляду (4). Опишемо весь клас інтерполяційних функціоналів з класу Q_n^+ . Справедлива така теорема.

Теорема 2. Нехай виконані умови теореми 1. Тоді формула

$$R_n(x(\cdot); F) = T_n(x(\cdot)) + Q_n^I(x(\cdot); F - T_n)$$

описує весь клас інтерполяційних функціоналів з Q_n^+ , коли $T_n(x(\cdot))$ перебігає весь клас Q_n .

Доведення. Інтерполяційність очевидна

$$\begin{aligned} R_n(x_k(\cdot); F) &= T_n(x(\cdot)) + Q_n^I(x(\cdot); F - T_n) = \\ &= T_n(x_k(\cdot)) + F(x_k(\cdot)) - T_n(x_k(\cdot)) = F(x_k(\cdot)), \quad k = \overline{0, n}. \end{aligned}$$

Покажемо, що для кожного $\tilde{Q}_n(x(\cdot)) \in \mathbf{Q}_n^+$ такого, що $\tilde{Q}_n(x_k(\cdot)) = F(x_k(\cdot))$, $k = \overline{0, n}$, можна так підібрати $T_n(x(\cdot))$, що $R_n(x(\cdot); F) \equiv \tilde{Q}_n(x(\cdot))$. Дійсно, виберемо $T_n(x(\cdot)) = \tilde{Q}_n(x(\cdot))$. Тоді $R_n(x(\cdot); F) = \tilde{Q}_n(x(\cdot)) + Q_n(x(\cdot); F - \tilde{Q}_n)$ для кожного $x(\cdot)$.

1. Prenter P. M. Lagrange and Hermit interpolation in Banach spaces // J. Approxim. Theory. – 1971. – 4, № 4. – Р. 419 – 432.
2. Porter W. A. Synthesis of polinomic systems // SIAM Math. Anal. – 1980. – 11, № 2. – Р. 308 – 315.
3. Соболевский П. И. Интерполяция функционалов и некоторые приближенные формулы для интегралов по гауссовой мере // Изв. АН БССР. Сер. физ.-мат. наук. – 1975. – № 2. – С. 5.
4. Янович Л. А. Приближенные вычисления когнитуальных интегралов по гауссовым мерам. – Минск: Наука и техника, 1976. – 384 с.
5. Макаров В. Л., Хлобыстов В. В. Полиномиальное интерполирование операторов в гильбертовых пространствах // Докл. АН России. – 1992. – 324, № 4. – С. 742 – 745.
6. Макаров В. Л., Хлобыстов В. В. Эрмитова интерполяция операторов в гильбертовых пространствах // Там же. – 327, № 2. – С. 183 – 186.
7. Макаров В. Л., Хлобыстов В. В. Полиномиальное интерполирование операторов в векторных пространствах // Там же. – 1993. – 329, № 2. – С. 135 – 139.
8. Кучмишкая Х. Й. Приближенное вычисление функций двух переменных ветвящимися цепными дробями с полиномиальными компонентами // Мат. сб. – Киев: Наук. думка, 1976. – С. 31 – 34.
9. Михальчук Р. И. Когнитивный аналог цепных дробей: Автореф. дис. ... канд. физ.-мат. наук. – Донецк, 1986. – 16 с.
10. Makarov V. L., Khlobystov V. V. On the identification of nonlinear operators and it's application // Boundary Elements IX. Math. and Comput. Aspects. – Berlin: Springer-Verlag, 1987. – 1. – Р. 43 – 58.

Одержано 20.05.97,
після доопрацювання – 20.10.98